

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. Unicus. Qualiter procedendum sit agenti ad rescindendam divortii
sententiam nulliter latam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

ad ea, in quibus sibi præjudicavit; non autem ad ea, quæ sunt in præjudicium alterius, qui innocenter, consequenter ex solo errore, repulsus est. Huic enim, errore cognito, divortii sententiã retractatã, restituendus erit, non obstante illã statũs mutatione, & volenti debitum reddere debet, ut in simili colligitur ex *c. Placet, de Convers. conjugat.* Si autem ambo mutarunt statum de mutuo consensu, non fit restitutio, etiam cognito errore de nullitate sententiæ; quicquid juri, quod habebant in hunc eventum, saltem tacite, renuntiãrunt. Alia quæstio est, si unus eorum mutavit statum, infcio altero, quod crederet sententiã omnino justã, secũs non mutaturus. Tali casu professionem non esse validã censet Rosella *V. divortium num. 7.* sed contrarium tenet Sanchez *lib. 10. hic. D. 9. num. 23.* quia causa (quod sententiã divortii creditur justã) licet falsa sit, non est causa finalis; sed tantũ impulsiva; hoc tamen sic accipe, quando non est in præjudicium alterius. In priori autem casu, quo præsumuntur cessisse juri suo, si constaret de falsitate præsumptionis, oppositum dicendum foret.

§. Unicus.

Qualiter procedendum sit agenti ad rescindendam divortii sententiã nulliter latam?

1678. Not. 1. in iis casibus, ubi sententiã lata non transit in rem judicatã, licet non sit appellatum intra tempus aliãs jure præfinitum, agi posse de injustitiã sententiæ, tam quoad merita causæ, quã ipsũ processũ judicariũ non observatum, ex forma, qua debebat, teste Abbate in *cit. c. Lator. num. 5.* Deinde, Judicem, etiam parte invitã, ex officio procedere posse, & debere, ubi de errore ipsi constiterit, ad sententiã ex errore latã, retractandã, ut colligitur ex *c. Porro, de divor.* ibi: *Tui officii est, matrimonia illa, adhibita gravitate, dissolvere, que illicitè contracta noscuntur.* Cæterũ, quamdiu injustitiã non probatur, pro justitiã sententiæ præsumendum est; sic Innocent. in *c. Bona. elige 2. de Elect. num. 8.*

Not. 2. quando quis agere vult ad rescindendam sententiã in causa matrimonii latã, eum debere querelã suã proponere apud eum Judicem, qui tulit sententiã, contra quam agit; nisi adire velit ipsũ Papã, vel legatũ; ratio est, quia, cũ ei non concedatur agere *viã appellationis*, ut dictũ est *num. 1672.* sed solum querelã; apud eum deponenda est, qui adiri potest per simplicem querelã; sic Abbas in *c. ad revocandum, de offic. Ord. num. 6. & cit. Lator. num. 10.*

Et quoniam Archiepiscopus, extra causã appellationis, non est Judex causarum, quæ inter subditos suorum suffraganeorum sunt, ut dicitur in *c. 1. de offic. Legat. & c. Pastoralis, de offic. ord. c. Venabilibus, de sent. excom. in 6.* cũ in hoc casu, solum *viã querelæ*, non appellationis procedi possit, ex *num. cit.* non poterit, contra sententiã ab Episcopo latã, Archiepiscopum adire.

Ex hoc colliges, sententiã in causa matrimoniali latã, esto non transactã in rem judicatã, quoad veritatem; transire tamen quoad instantiam, ut nimirum querelã contra illã non possit apud aliũ (imò nec eundem, sine restitutione ut dicemus infra) proponi. Nam in *c. Ex Literis, de in integr. restit.* dicitur: *Et ad audientiam restituimus eum, pro matrimonio postulantem*, rectè notatur non restitui ad sententiã (ad hoc enim non indigebat restitutione, cũ non transivisset in rem judicatã) sed tantũ ad audientiam, seu instantiam. Hinc colliges. 2. in dato casu condemnatum per sententiã, & deponentem querelã, adversus sententiã condemnationis, novo Libello debere petere, ut causa conjugalis, jam semel definita, deducatur ad judicium, & ratione erroris detecti, sententiã prius lata revocetur.

Si quæras, quomodo Reus condemnatus, per sententiã, quæ, in quantum est in ipsius odium, transactã appellationis termino, transivit in rem judicatã, ut notavimus *num. 1676.* procedere possit, si contra sententiã probare velit suã innocentiam, vel etiam alterum parisi delicti Reum? Anterestitutio- nem not. quibuscunq; Majoribus conce- di be-

di beneficium restitutionis, ut retractetur sententia, quæ in rem iudicatam transiit, ut docet Greg. Lopez *lib. 19. v. contra Rey t. 22. p. 3.* & alii cum Sanchez *lib. 10. hic D. 9. num. 7.* Si petatur ex clausula generali: *si qua mihi iusta causa subest*, cuius meminit Jurisconsult. *L. 1. §. fin. ff. Ex quibus causis Majores*; quod verum est, licet fuerint etiam tres sententiæ, quæ in rem iudicatam transiverunt, ut notat Gatica, *de Nobilit. Gloss. 9. §. 2. num. 5.* sive Reus, sive Actor eam restitutionem sub tali clausula quærat, ut tenet idem *à n. 11.*

1682. Not. 3. eam restitutionem concedi non tantum in casu, quo allegantur instrumenta, prius ignorata, ut tenet communis, teste Sanchez *cit.* sed etiam, quando denuò denotatur veritas per instrumenta, vel testes, aut sententiæ latæ falsitas ex falsitate priorum instrumentorum, vel testium. Nam etsi eâ restitutione opus non foret, si constaret de falsitate sententiæ pro divortio latæ (tunc enim condemnatus sine beneficio restitutionis reclamare posset; quia, cum sit innocens, sententia contra illum non transiit in rem iudicatam per *num. 1677.* vel etiam Judex ex officio posset eam rescindere ex *num. 1678.*) quia tamen, si non constet, pro iustitia sententiæ præsumitur, condemnatus non audietur, nisi ex dicta clausula restitutionem petat, & falsitatem sententiæ probet, vel directè ostensâ innocentia suâ; vel indirectè ostendendo probationes, ex quibus processit sententia, vitiosas esse, ac fuisse.

Ad extremum quæres; an rescissâ sententiâ divortii, & facta reconciliatione matrimonii, dos prius, ratione divortii amissa, restituenda sit eâ spoliato? Resp. affirmativè (secluso alio pacto in reconciliatione) cum enim ea sententiæ rescissio non fiat, nisi constet de innocentia condemnati, per carentiam criminis nunquam admissi; vel si admissum est, pari alterius delicto compensari, consequenter quoad effectum inducendi divortium, & iacturam ante sententiam aboliti; constat etiam, sicut non est culpa, sic non esse locum poenæ; atque adeo, sublata poenâ divortii, pariter tollendam esse poenam dotis amissæ.

Ex dictis colliges, quando de Luca. 1684. *L. 14. p. 2. de Matrim. discursu 12. ex L. Qui universos. §. Item Pretor ff. de acquir. possess.* dicit, quando sententia divortii transiit in rem iudicatam, etsi conjuges, ob inimicitias separati, reconciliati sunt, ac unus ad alterius restitutionem agit, actioni non esse locum; cum actor careat possessione utpote sublata per rem iudicatam, & executionem: doctrinam esse limitandam, ut non procedat, si actionem intentet, ex *num. 1676.* nec etiam, si Reus ex obtentâ restitutione per generalem clausulam agat ad rescindendam divortii sententiam propter errorem, quo Ecclesia decepta est, ut constat *à n. 1681.*

QUÆ.